

VIHREÄT nuoret

Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liitto

Talouspoliittinen ohjelma

Hyväksytty liittokokouksessa 28.11.2021

IRTI FOSSIILITALOUDESTA

Vihreiden nuorten talouspoliittinen ohjelma

JOHDANTO

Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liiton talouspoliittinen ohjelma linjaa talouspolitiikkamme arvot ja periaatteet sekä esittelee keinoja tavoitteiden saavuttamiseen ja fossiilitaloudesta irtaantumiseen.

Vihreä talouspolitiikka keskittyy talouskasvun sijaan edistämään ihmisten, muiden eläinten ja muun luonnon hyvinvointia. Kaiken taloudellisen toimeliaisuuden tulee tapahtua kestävästi planetaarinen kantokyky huomioiden, eikä ympäristön asettamia rajoja tule ylittää mistään syystä. Lisäksi talouspolitiikassa tulee pyrkiä globaaliin oikeudenmukaisuuteen, ja planeetan rajalliset resurssit on jaettava tasaisesti niin, että ihmiset voivat hyötyä niistä tasapuolisesti. Bruttokansantuote ei ole riittävä mittari hyvinvoinnille ja rikkaissa maissa hyvinvoinnin lisäämisen tulee tapahtua ensisijaisesti muuten kuin materiaalisen kasvun kautta.

Hyvinvointia voidaan kasvattaa planetaaristen rajojen sisällä siirtymällä kiertotalouteen, jossa voimme vähentää uusien raaka-aineiden tarvetta kierrättämällä olemassa olevia materiaaleja. Markkinatalouden mekanismit ja julkisen vallan harjoittama sääntely ovat työkaluja, jolla kiertotaloutta voidaan ohjata. Talous tulee nähdä työkaluna, jonka avulla lisäämme ihmisten hyvinvointia.

Talouspolitiikalla pyritään myös eriarvoisuuden vähentämiseen mukaan lukien tulo- ja varallisuuseroja pienentämällä. Suomen kaltaisissa vauraissa valtioissa tasa-arvo on

32 yhteydessä hyvinvointiin vahvemmin kuin vaikka talouden koko. Myös maiden välistä
33 eriarvoisuutta tulee vähentää, esimerkiksi kauppapolitiikalla, joka tukee köyhien maiden
34 kehitystä. Vapaa kauppa ei ole itseisarvo. Kansainvälisen tason eriarvoisuuteen puututaan
35 myös vaatimalla yrityksiltä ihmisoikeuksien ja ympäristön kantokyvyn kunnioittamista myös
36 ulkomailla.

37

38 Yksi vihreän talouspolitiikan ydinarvoista on sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus.
39 Meidän tulee tehdä sellaista talouspolitiikkaa, jolla taataan ihmiskunnan edellytykset elää
40 hyvää elämää myös tulevaisuudessa. Siksi emme voi jatkaa nykyisenkaltaista
41 luonnonvarojen ylikulutusta.

42

43 Pohjoismainen hyvinvointivaltiomalli ja sen kestävä rahoittaminen ovat olennaisia osia
44 vihreää talouspolitiikkaa. Vihreän verojärjestelmän lähtökohta on se, että yhteiskunnalle
45 hyödyllisiä asioita on verotettava vähemmän ja vastaavasti haitallisten asioiden verotusta on
46 kiristettävä. Hyvinvointivaltiota voidaan ylläpitää ja ratkaista samalla aikamme suurimpia
47 yhteiskunnallisia ongelmia siirtämällä verotuksen painopistettä työn verottamisesta
48 omistamisen ja ympäristön kuormittamisen verottamiseen. Laadukkaiden julkisten
49 palvelujen rahoittamiseksi on pidettävä huolta kattavasta veropohjasta.

50

51 ***1. KESTÄVÄ TALOUS***

52 ***1.1. HYVINVOINTI JA KASVU***

53 Vihreä talouspolitiikka keskittyy talouskasvun sijaan edistämään ihmisten, eläinten ja
54 luonnon hyvinvointia. Jos tämän seurauksena syntyy myös talouskasvua, on se
55 hyväksyttävää, kunhan kasvu tapahtuu ehdottoman tiukasti ympäristön ja maapallon
56 kantokyvyn rajoissa. Talouskasvu ei kuitenkaan ole itseisarvoista, eikä yhteiskunta voi
57 perustaa oletukselle ainaisesta kasvusta.

58

59 Suomen kaltaisissa rikkaissa maissa hyvinvoinnin lisäämisen tulee tapahtua ensisijaisesti
60 muuten kuin materiaalisen kasvun kautta. Olemme jo pitkään olleet tilanteessa, jossa
61 materiaalinen talouskasvu ei ole enää lisännyt ihmisten hyvinvointia ja onnellisuutta. Tämä
62 suunta pitää kääntää, ja materiaalisen yltäkylläisyyden sijaan on panostettava jaksamiseen,
63 mielenterveyteen ja vapaa-aikaan. Kulutuskulttuurista tulee päästä eroon – tarvitaan
64 enemmän aikaa, vähemmän roinaa.

65

66 Hyvää elämää ei kuitenkaan voi kukaan muu määrittää toisten puolesta. Ihmisten
67 luovuudelle on tehtävä tilaa ja heidän on annettava toteuttaa itseään mahdollisimman
68 vapaasti, kunhan se ei tapahdu toisten ihmisten tai ympäristön kustannuksella.

69 **1.2. KIELLOT JA RAJOITUKSET**

70 Planetaaristen rajojen puitteissa toimiva talous vaatii väistämättä markkinaohjauksen lisäksi
71 myös rajojen vetämistä ja kaikista haitallisimpien asioiden kieltämistä. Ilmastokriisi ja
72 biodiversiteettikato ovat akuutteja kriisejä, joista selviämiseksi on uskallettava käyttää
73 asianmukaisia kriisiajan keinoja. Jos jotain elinkeinoa on täysin mahdotonta harjoittaa
74 kestävästi planetaarisissa rajoissa, se ei ole tulevaisuuden kannalta säilyttämisen arvoista.

75

76 Ilmastolle ja biodiversiteetille kaikista tuhoisin taloudellinen toiminta on kiellettävä lailla, ja
77 muuta taloudellista toimintaa tulee säännellä ja tarvittaessa rajoittaa siten, että talous toimisi
78 kokonaisuudessaan planetaaristen rajojen puitteissa. Vastaavasti mitä kestävämpää
79 taloudellinen toiminta on, sitä vähemmän se tarvitsee erityistä sääntelyä.

80

81 Kestävä talous ei voi nojata pitkällä aikavälillä uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöön,
82 ja tämä resurssien rajallisuus tulee jossain vaiheessa väistämättä vastaan. Ilmastokriisin
83 ratkaisemiseksi on kuitenkin välttämätöntä luopua fossiilisten polttoaineiden käytöstä jo
84 ennen niiden varantojen ehtymistä. Nopeassa fossiilienergiasta luopumisessa on vaarana,
85 että sitä korvataan bioenergialla, joka ei kuitenkaan ole isossa mittakaavassa kestävä ratkaisu
86 sen aiheuttamien biodiversiteettihaittojen vuoksi.

87 **Toimenpiteet:**

- 88 ● Kielletään turpeen energiakäyttö lailla vuoteen 2025 mennessä.
- 89 ● Puolitetaan kivihiielen, maakaasun ja öljyn energiakäyttö vuoteen 2025 mennessä, ja
90 kielletään maakaasun ja öljyn energiakäyttö lailla vuoteen 2030 mennessä.
- 91 ● Asetetaan uusille polttomootoriautoille myyntikielto vuonna 2030.
- 92 ● Varmistetaan, että biomassan käyttö pysyy kestävällä tasolla vähentämällä vuotuisia
93 hakkuumääriä ja siirtymällä metsien jatkuvaan kasvatukseen.

94 **1.3. HIILELLE HINTA**

95 **Päästökauppa**

96 EU on onnistunut vähentämään hiilidioksidipäästöjään viimeisen 15 vuoden aikana
97 päästökaupalla. Päästökauppamekanismia on hyödynnetty onnistuneesti myös esimerkiksi
98 Kaliforniassa ja Uudessa-Seelannissa.

99

100 Päästökauppa on sääntelijän kannalta hiiliveroa helpompi instrumentti, koska veroa
101 asettaessa sääntelijällä tulisi olla valtavasti tietoa yritysten käytössä olevasta teknologiasta ja
102 niiden kyvystä vähentää päästöjä. Tämän vuoksi oikean verotason löytäminen voi olla hyvin
103 hankalaa, jotta halutut päästövähennykset saavutettaisiin. Päästökaupassa päästötaso
104 määräytyy jo vuosittaista päästökaupasta asettaessa, jolloin hiilen hinta asettautuu
105 päästöoikeuksien kysynnän ja tarjonnan mukaisesti.

106

107 Koska päästökauppa on byrokraattisesti hiiliveroa kevyempi instrumentti ja sille on EU:ssa
108 valmis pohja, kannatamme päästökaupan käyttämistä hiilidioksidipäästöjen hinnoittelussa
109 ja sitä kautta EU:n ilmastopolitiikan keskiössä jatkossakin. Päästökaupalla on kuitenkin
110 nykyisellään monia valuvikoja, jotka on syytä korjata.

111
112 Vuosittaisia päästökauppiin tulisi leikata siten, että ne olisivat linjassa Pariisin
113 ilmastopoliittisen 1,5 asteen tavoitteen kanssa. Päästökauppa kattaa nykyisellään
114 ainoastaan energiantuotannon, raskaan teollisuuden ja EU:n sisäisen lentoliikenteen, jotka
115 ovat vastuussa noin 40 prosentista EU:n ilmastopäästöistä. Päästökaupan ulkopuolelle
116 jäävällä taakanjakosektorilla hiilen hinnoittelu on vaihtelevampaa, minkä vuoksi
117 päästökauppa tulisi laajentaa koskemaan myös näitä sektoreita. Näin EU:n
118 ilmastopolitiikasta saataisiin nykyistä yhdenmukaisempaa.

119
120 Koska kaikilla muilla markkina-alueilla ei ole käytössä samanlaista ilmastopäästöjen
121 hinnoittelujärjestelmää, on mahdollista, että päästökaupan aiheuttamat lisäkustannukset
122 ajavat eurooppalaista teollisuutta sellaisiin maihin, joissa saastuttaminen on halvempaa.
123 Tutkimusten mukaan tällainen hiilivuoto on marginaalinen ilmiö, mutta sen riski on
124 kuitenkin otettava tosissaan. Tämän vuoksi EU:n on otettava käyttöön hiilitullit, joiden
125 suuruus määräytyy EU:n ja kunkin ulkomarkkinan hiilen hintojen erotuksesta. Näin myös
126 muut markkina-alueet saataisiin keinoitekoisesti mukaan EU:n päästökauppajärjestelmään.
127 EU:n on myös syvennettävä yhteistyötään muiden päästökauppa käyttävien markkina-
128 alueiden välillä siten, että tavoitteena on globaali päästökauppajärjestelmä ja yhtenäinen
129 hiilen hinnoittelu ympäri maailman.

130 **Toimenpiteet:**

- 131 • Pienennetään EU:n päästökaupan vuosittaisia päästökauppiin ensin kertaluonteisesti
- 132 reilusti nykyisestä ja sitten vuosittain nykyistä nopeammin.
- 133 • Laajennetaan päästökauppa koskemaan myös uusia sektoreita.
- 134 • Asetetaan päästöoikeuksille lattiahintaa (ja estetään päästöoikeuksien siirtäminen
- 135 vuosien välillä).
- 136 • Luodaan jäsenmaille mahdollisuus ostaa ja mitätöidä päästöoikeuksia, jos niiden
- 137 päästöt laskevat äkillisesti.
- 138 • Asetetaan EU:n ulkopuolisille markkinoille hiilitullit, joiden taso määräytyy
- 139 markkina-aluekohtaisesti hiilen hintojen erotuksena.
- 140 • Lisätään yhteistyötä eri päästökauppa käyttävien markkina-alueiden välillä ja
- 141 edistetään globaalin päästökauppajärjestelmän syntymistä.

142 **Verot**

143 Päästökaupan lisäksi päästöjä tulisi myös vähentää suoraan verotuksen avulla.
144 Ympäristöverotusta on tiukennettava niillä sektoreilla, jotka eivät ole päästökaupan piirissä
145 varmistuen samalla, etteivät verotus ja päästökauppa toimi keskenään ristiin. Verotusta tulee
146 kehittää sekä kansallisesti että EU:n tasolla. Hiilidioksidiverolla voidaan tehdä
147 saastuttamisesta suoraan kannattamatonta, mikä nopeuttaa päästökauppiin, jotka ovat

148 toistaiseksi olleet auttamatta Pariisin ilmastopimuksen tavoitteita jäljessä.
149 Hiilidioksidiverolla saadaan myös samalla kerättyä tuloja, jotka voidaan käyttää
150 investointeihin reilun muutoksen vauhdittamiseksi edelleen.

151

152 Päästöjen vähentämiseksi on tärkeää vähentää polttoaineiden, erityisesti fossiilisten,
153 kulutusta. Tehokas keino tähän on nostaa polttoaineiden hintaa. Polttoaineveron lisäksi
154 toimiva ratkaisu on polttoaineiden jakelijoille huutokaupattavat päästöoikeudet, joilla
155 saadaan suoraan säänneltyä markkinoille laskettavan polttoaineen määrää.

156

157 Niin päästövähennysten, elonkirjon suojelun kuin eläinten oikeuksienkin kannalta on
158 tärkeää merkittävästi vähentää eläinperäisten tuotteiden kulutusta. Tällä hetkellä monien
159 yhteiskunnalle haitallisten tuotteiden, kuten esimerkiksi alkoholin ja tupakan, kulutusta
160 rajoitetaan haittaveroilla, ja näin tulisi toimia myös eläintuotteiden kanssa.

161 **Toimenpiteet**

162 • Asetetaan ja tiukennetaan ympäristöveroja sekä kansallisesti että EU:n tasolla niille
163 sektoreille, jotka eivät ole päästökaupan piirissä.

164 • Otetaan valtion tasolla käyttöön polttoaineiden jakelijoille suunnattu
165 päästökauppajärjestelmä, jonka päästokiintiöillä asetetaan vuosittainen raja
166 liikenteen päästöille.

167 • Otetaan käyttöön haittaverot eläinperäisille tuotteille. Verotuksen suunnittelussa
168 otetaan huomioon alkuperäiskansojen oikeudet.

169

170 ***1.4. KESTÄVIEN INVESTOINTIEN TUKEMINEN JA MAHDOLLISTAMINEN***

171 Ympäristöverot ja päästökauppa toimivat siirtymävaiheen ratkaisuna osana reilua muutosta
172 kohti ympäristön kannalta kestävää yhteiskuntaa. Niiden tuotot on käytettävä erilaisiin
173 ympäristötukiin siirtymän vauhdittamiseksi edelleen, eikä niiden ole tarkoitus muodostaa
174 vakituista tulovirtaa valtiolle. Ympäristöverot eivät voi toimia rahoituspohjana
175 hyvinvointivaltiolle, sillä niiden tarkoitus on vähentää verotettavia haittoja ja siten myös
176 lopulta saatavia verotuloja. Ympäristöveroista kansalaisille aiheutuvat lisäkustannukset
177 voidaan kompensoida erilaisilla toimenpiteillä, kuten esimerkiksi sosiaaliturvaa
178 korottamalla, perustulolla tai työn verotusta keventämällä. Kompensaatio ei kuitenkaan voi
179 olla täydellinen, jos verotuloilla halutaan myös tukea päästöjä vähentäviä investointeja.

180

181 Päästöjä vähentäviä investointeja on tuettava lähtökohtaisesti teknologianeutraalisti, jolloin
182 valtio ei itse päästä päästöjä vähentävää teknologiaa, vaan vain luo sen käyttöönotolle sopivat
183 puitteet. Samalla valtion on tarjottava mahdollisuuksia kehittää ja kokeilla uusia
184 innovaatioita, jotka voivat auttaa ilmastokriisin torjunnassa.

185

186 Kuitenkin joissain tapauksissa on hyvin selvää, millä teknologioilla päästöjä voidaan
187 vähentää, jolloin valtion tulee vauhdittaa reilua muutosta tukemalla myös tiettyjä

188 täsmäinvestointeja. Esimerkiksi siirtämällä liikennettä etenevissä määrin pyöriltä raiteille
189 vähennetään polttomoottoriliikenteen päästöjä.

190

191 Vaikka reilu muutos on pidemmällä aikajänteellä myös taloudellisesti kannattavaa,
192 siirtymäkulut muodostavat usein merkittävän esteen uusien investointien tekemiselle. Siksi
193 valtion tulee ottaa käyttöön ilmastolainojen takausjärjestelmä, jotta tämä este ei pääse
194 hidastamaan siirtymää kestäväan yhteiskuntaan. Samoin valtion on tuettava muun muassa
195 öljylämmityksestä luopumista, jotta rakennusten lämmityksestä koituvia päästöjä saadaan
196 leikattua. Myös erilaiset suorat investointituet ovat toimiva työkalu siirtymän
197 vauhdittamiseksi.

198 **Toimenpiteet:**

- 199 • Tuetaan teollisuuden päästövähennyksiä suorilla tulosperusteisilla investointituilla.
- 200 • Otetaan käyttöön ilmastolainojen valtioneuvoston takausjärjestelmä.
- 201 • Tuetaan kotitalouksien päästövähennysinvestointeja. Lisätään tukea
202 öljylämmityksestä luopumiseen, jotta öljyn energiakäyttö loppuisi 2030 mennessä.
- 203 • Vauhditetaan liikenteen päästövähennyksiä investoimalla raideliikenteeseen sekä
204 kaupunkien sisällä että niiden välillä.
- 205 • Uudistetaan ydinvoimalakia siten, että sen luomat puitteet vauhdittaisivat
206 sarjatuotettujen pienreaktoreiden kehitystä ja käyttöönottoa.
- 207

208 **1.5. KIERTOTALOUS JA MATERIAALIT**

209 Rajallisten resurssien planeetalla talouspolitiikan on otettava huomioon myös
210 luonnonvarojen riittävyys tulevillekin sukupolville. Nykyisestä lineaaritaloudesta on
211 siirryttävä kiertotalouteen paitsi resurssien rajallisuuden myös ilmastokriisin ja
212 biodiversiteettikadon torjumisen vuoksi, sillä neitseellisten luonnonvarojen käyttöönotto on
213 vastuussa valtavista ilmastopäästöistä ja biodiversiteettihaitoista.

214

215 Uusiutumattomien luonnonvarojen kannalta tilanne on erityisen haastava, sillä niiden
216 täydellinen uusiokäyttö ei ole parhaassakaan kiertotaloudessa täysin mahdollista.
217 Kiertotalous ei siis ole lopullinen ratkaisu rajallisten resurssien ongelmaan, jos
218 uusiutumattomille materiaaleille ei kyetä löytämään korvaavia vaihtoehtoja. Pitkällä
219 aikavälillä on kuitenkin välttämätöntä kehittää uusiutuvista raaka-aineista korvaajia
220 uusiutumattomille raaka-aineille.

221

222 Valtioiden tehtävänä onkin nyt luoda puitteet nopealle siirtymälle lineaaritaloudesta
223 kiertotalouteen verotuksen, lainsäädännön ja investointien avulla. Materiaalista kulutusta on
224 vähennettävä selvästi nykyisestä ja vielä jäljellä olevia raaka-aineita on hyödynnettävä
225 selvästi tehokkaammin ja tarkoituksenmukaisemmin. Neitseellisten luonnonvarojen
226 käytölle tulee asettaa erillinen vero, jotta niitä otettaisiin käyttöön harkitummin ja samalla
227 saataisiin edistettyä kierrätysmateriaalien käyttöä.

228

229 Osana kiertotaloutta on tärkeää varmistaa, että tuotteet kestävät nykyistä kauemmin ja ovat
230 helpommin korjattavissa niiden rikkoutuessa. Kuluttajien on pystyttävä korjauttamaan
231 esimerkiksi elektroniikkatuotteita helposti ja edullisesti, ja niihin on oltava helposti saatavilla
232 varaosia ja päivityksiä. Tähän voidaan puuttua tehokkaasti EU:n kiertotalousohjelmalla,
233 jonka on oltava mahdollisimman kunnianhimoinen ja otettava huomioon resurssien
234 rajallisuuden lisäksi myös ilmasto- ja biodiversiteettitavoitteet. Korjauspalveluita voidaan
235 tehdä saavutettavammaksi myös kansallisesti alennetuilla ALV-kannoilla. EU-tasolla
236 tuotteiden takuu-aikaa tulee pidentää, ja niiden ennen aikaisen vanhenemisen edistäminen
237 suunnittelussa on kiellettävä.

238

239 Suomessa on tällä hetkellä erittäin löyhä kaivosverotus, mikä tarjoaa kansainvälisille
240 kaivosyhtiöille mahdollisuuden hyödyntää kansallisia malmivarantoja sangen vapaasti ja
241 pieneen hintaan. Voitot yksityistetään omistajille, mutta haitat, kuten massiiviset
242 ympäristötuhot, jäävät paikallisten yhteisöjen ja valtion taakaksi.

243

244 Suomessa tulee ottaa käyttöön louhittujen malmien arvoon perustuva kaivosvero, jotta
245 malmivarantojen hyödyt näkyisivät paremmin myös paikallisesti. Tämän lisäksi
246 kaivostoimintaa täytyy kuitenkin myös rajoittaa nykyisestäään. Kaikki kaivostoiminta ja
247 malminetsintä luonnonsuojelualueilla, kansallispuistoissa, Natura-alueilla, erämaa-alueilla
248 ja saamelaisalueella tulee kieltää. Kaikki kaivostoiminta ja malminetsintä
249 luonnonsuojelualueilla, kansallispuistoissa, Natura-alueilla, erämaa-alueilla tulee kieltää.
250 Saamelaisalueella kaikesta kaivostoiminnasta ja malminetsinnästä päättävät saamelaiset
251 itse. Suomen tulee kunnioittaa saamelaisten oikeutta säilyttää ja ylläpitää perinteisiä
252 elinkeinojaan. Saamelaisalueella kaikesta kaivostoiminnasta ja malminetsinnästä päättävät
253 saamelaiset itse.

254 **Toimenpiteet:**

- 255 • Asetetaan erillinen vero neitseellisten luonnonvarojen käyttöönotolle.
- 256 • Tuetaan kulutustuotteiden korjauttamista madalletuilla ALV-kannoilla
257 korjauspalveluille.
- 258 • Kielletään tuotteiden suunniteltu ennen aikainen vanheneminen ja pidennetään
259 tuotteiden takuu-aikaa.
- 260 • Otetaan Suomessa käyttöön louhintatuotteen painoon perustuva kaivosvero.
- 261 • Uudistetaan kaivoslaki niin, että se turvaa nykyistä paremmin luontoarvot ja
262 saamelaisten oikeudet.

263

264 ***2. VIHREÄ HYVINVOINTIVALTIO***

265 ***2.1. HYVINVOINTIVALTIO***

266

267 Toimiva hyvinvointivaltio takaa perusoikeuksien toteutumisen kaikille. Se on
268 yhdenvertainen, oikeudenmukainen ja universaali, ja sen jokainen jäsen voi turvallisesti olla
269 oma itsensä. Vahva hyvinvointivaltio lisää luottamusta sekä valtiota kohtaan että ihmisten
270 välillä. Hyvinvointivaltiossa on vahva turvaverkko, jonka ansiosta kaikilla on vapaus yrittää
271 ja tehdä virheitä ilman pelkoa sen läpi putoamisesta. Ihmisarvoinen toimeentulo ei saa
272 riippua työnteosta, ja erilaisia työnteon muotoja arvostetaan. Julkisen sektorin tulee tarjota
273 laadukkaita, saavutettavia ja yhdenvertaisia palveluita, jotka edistävät hyvinvointia ja
274 osallisuutta. Näihin palveluihin lukeutuu myös koulutus, sillä hyvinvointivaltion tulee
275 arvostaa sivistystä, tietoa ja osaamista. Kaiken täytyy kuitenkin tapahtua ympäristön
276 kantokyvyn asettamissa rajoissa, eli hyvinvointivaltion pitää pyrkiä myös vähentämään
277 ihmisen vaikutusta luontoon nykyisestä reilusti. Reiluksi koettu hyvinvointivaltio edesauttaa
278 myös ilmastotoimia, koska se lisää julkisten toimien yleistä kannatusta.

279 **Toimenpiteet:**

- 280 • Otetaan ilmasto- ja muut ympäristövaikutukset huomioon kaikessa
281 hyvinvointivaltion toiminnassa.
- 282 • Lisätään hyvinvointivaltion rahoitusta niin, että julkisista palveluista tulee aidosti
283 saavutettavia ja laadukkaita.
- 284 • Parannetaan saavutettavuutta huomioimalla erilaiset ihmisryhmät nykyistä
285 paremmin intersektionaalisesti.
- 286 • Taataan ihmisarvoinen toimeentulo ja pääsy tarvittavien palvelujen piiriin työstä ja
287 työkyvystä riippumatta.

288

289 **2.2. VEROTUS JA HYVINVOINTIVALTION RAHOITUS**

290 Vihreille nuorille verotuksella on kolme päätehtävää. Nämä ovat

291

- 292 1. hyvinvointivaltion rahoittaminen
- 293 2. haittojen vähentäminen ja
- 294 3. oikeudenmukaisuus ja eriarvoisuuden vähentäminen.

295

296 Hyvinvointivaltion palvelujen turvaamiseksi korkea veroaste on hyväksyttävä. Jotta verot
297 kohdentuvat oikeudenmukaisesti, verotuksen tulee olla progressiivista. Progressiivinen
298 verotus on myös tärkeä keino vähentää eriarvoisuutta.

299

300 Verotuksen painopistettä tulee siirtää työn verottamisesta haittojen ja omaisuuden
301 verottamiseen. Samalla on kuitenkin huolehdittava riittävästä verotuloista ja verotuksen
302 progressiivisuudesta. Erilaisten haittaverojen ensisijainen tarkoitus on ohjata kulutus ja
303 tuotanto pois verotettavasta toiminnasta. Veron toimiessa halutulla tavalla sen tuotto siis
304 laskee ajan kuluessa. Siksi hyvinvointivaltion rahoitusta ei pidemmän päälle voi laskea
305 haitta- ja ympäristöverojen varaan. Niillä on kuitenkin merkittävä rooli siirtymässä kohti
306 kestäväää taloutta. Kulutusta voidaan ohjaila myös erilaisilla arvonlisäverokannoilla, mutta
307 arvonlisävero tulisi pitää erillään varsinaisista haittaveroista.

308

309 Verotuksen lisäksi valtio voi rahoittaa menojaan ottamalla velkaa. Suomen kaltainen valtio,
310 jolla ei ole omaa valuuttaa, ei voi loputtomiin kuluttaa velaksi ilman, että siitä seuraisi
311 ongelmia esimerkiksi kasvavien korkokulujen muodossa. Yksilön velka ja valtion velka ovat
312 kuitenkin eri asioita, eikä huoli valtion velkaantumisesta saisi estää esimerkiksi järkeviä
313 investointeja ja suhdanteita tasaavaa finanssipolitiikkaa. Taantumassa valtion on perusteltua
314 pehmentää ihmisille koituvia menetyksiä omalla velkaantumisellaan. Suomen tulee käyttää
315 lainarahaa erityisesti päästöjä vähentäviin investointeihin.

316

317 Harmaan talouden torjuminen ja veropohjan tiivistäminen on tärkeää hyvinvointivaltion
318 oikeudenmukaisen rahoituksen varmistamiseksi ja rikollisuuden vähentämiseksi.
319 Talousrikosten langetettava riittävän kovat rangaistukset ja viranomaisille on taattava
320 tarvittavat resurssit harmaan talouden vastaiseen työhön. Talousrikollisuus on luonteeltaan
321 kansainvälistä, minkä vuoksi sen kitkemiseksi tarvitaan sekä eurooppalaista että
322 kansainvälistä yhteistyötä. Pankkisalaisuus on voitava avata veronkiertoepäilyjen tutkimista
323 varten.

324 **Toimenpiteet:**

- 325 ● Kevennetään työn efektiivistä verotusta pienituloisilla erityisesti perustulon avulla.
- 326 ● Korotetaan kiinteistöveron sallittua ylärajaa. Korotetaan kiinteistöveroa erityisesti
327 suurissa kaupungeissa ja kiristetään rakentamattoman tonttimaan verotusta.
328 Siirretään kiinteistöveron painopistettä maan arvon verottamiseen.
- 329 ● Korotetaan perintöveroa ja lisätään sen progressiota.
- 330 ● Siirrytään pääomatuloverotuksessa malliin, jossa pääomatuloa voi tienata
331 verovapaasti matalariskisen normaalituoton verran ja normaalituoton ylittävää
332 osuutta verotetaan progressiivisesti yhdessä muiden tulojen kanssa. Sovelletaan
333 mallia myös listaamattomien yhtiöiden osinkoverotukseen.
- 334 ● Otetaan käyttöön maasta pois siirrettävän varallisuuden arvonnousuvero.
- 335 ● Annetaan sosiaali- ja terveystaloudelliset järjestäville maakunnille verotusoikeus.
- 336 ● Poistetaan asunto-osakkeen ja kiinteistön varainsiirtovero.
- 337 ● Kiristetään työeläkkeiden verotusta progressiivisesti.
- 338 ● Otetaan käyttöön varallisuusvero. Pidemmällä aikavälillä otetaan varallisuusvero
339 käyttöön EU-tasolla.

340 **2.3. TULONSIIRROT**

341 Tulonsiirtojen avulla tasataan taloudellista eriarvoisuutta, vähennetään köyhyyttä ja lisätään
342 siten yleistä hyvinvointia. Suuret tuloerot eivät ole kenenkään etu, sillä ne heikentävät
343 hyvinvointia kaikilla tulotasoilla ja lisäävät yhteiskunnallisia ongelmia kuten rikollisuutta ja
344 poliittista epävakautta.

345

346 Perustulo ja sitä täydentävät tuet takaavat perustoimeentulon kaikille ja ehkäisevät
347 syrjäytymistä. Perustulon avulla työnteko on kannattavaa elämäntilanteesta ja työn

348 muodosta riippumatta ja yrittäjäyys vähemmän riskialtista. Muilla tuilla vastataan eri
349 ihmisten erilaisiin tarpeisiin ja tilanteisiin.

350

351 Lapsiperheiden tukemisessa tulee huomioida tukimuotojen vaikutukset sukupuolten
352 väliseen tasa-arvoon, sillä epätasaisesti jakautunut lastenhoitovastuu on suurimpia syitä
353 sukupuolten välisen palkkaeroon. Myös perheiden sekä sukupuolen monimuotoisuus tulee
354 ottaa huomioon.

355

356 Nykyinen eläkejärjestelmä on kestävä ja epäoikeudenmukainen. Pienimmät eläkkeet
357 ovat riittämättömiä eikä järjestelmän rahoitus ole kestävällä pohjalla. Työeläkemaksut ovat
358 korkeita ja vastaavat käytännössä tasaveroa. Silti niiden korottamiseen on
359 lähitulevaisuudessa painetta, sillä muuten rahat eivät riitä eläkkeiden maksamiseen
360 tulevaisuudessa. Pitkällä aikavälillä eläkejärjestelmää on kuitenkin uudistettava niin, että
361 eläkemaksuja voidaan laskea.

362 **Toimenpiteet:**

- 363 ● Toteutetaan Vihreiden nuorten perustulopamfletin mukainen perustulo.
- 364 ● Toteutetaan yleinen ansioturva ja puretaan ansioturvan ja perusturvan välinen
365 kytkös.
- 366 ● Leikataan ansiosidonnaista työttömyysturvaa progressiivisesti ja käytetään rahat
367 ansiosidonnaisen laajentamiseen ja perusturvan korottamiseen.
- 368 ● Siirretään vanhempainpäivärahat Kelan maksettaviksi.
- 369 ● Jaetaan vanhempainvapaat 6+6+6-mallin mukaan ja lakkautetaan kotihoidon tuki.
- 370 ● Jos vanhemmat eivät jaa perhevapaita, töissä oleva maksaa kotiin jäävän
371 eläkemaksut.
- 372 ● Jaetaan lapsilisä tasan molempien huoltajien kesken ja maksetaan lapsilisää myös 17-
373 vuotiaista lapsista.
- 374 ● Kevennetään työeläkemaksuja, leikataan suurimpia eläkkeitä ja korotetaan
375 pienimpiä. Toteutetaan Vihreiden nuorten eläkepamfletissa esitetyt uudistukset
376 eläkejärjestelmään.
- 377 ● Tehdään säästäminen mahdolliseksi myös toimeentulotuella tai perustulomallin
378 mukaisella harkinnanvaraisella tuella eläville.

379

380 **2.4. JULKISTALOUS**

381

382 Laadukkaat ja saavutettavat julkiset palvelut ovat yksi hyvinvointivaltion kulmakivistä.
383 Peruspalveluihin panostaminen ja ongelmia ennaltaehkäisevä sosiaali- ja terveyspolitiikka
384 on myös kestävä julkistalouden hoitamista. Jotta hyvinvointialueille saadaan selkeä
385 kannustin ongelmien ennaltaehkäisyyn, on niille annettava verotusoikeus.

386

387 Hyvinvointierojen kaventamiseksi kuntien ja hyvinvointialueiden järjestämien palveluiden
388 tulee olla saavutettavia myös hinnaltaan. Terveyskeskusmaksuista on luovuttava ja muita

389 palvelumaksuja madallettava, jotta hintalappu ei estä kenenkään hakeutumista hoitoon.
390 Hyvinvointia on edistettävä myös kunnissa tarjoamalla asukkaille maksuttomia tai
391 kohtuuhintaisia liikunta- ja kulttuuripalveluita. Palveluiden tuottamisessa voidaan osallistaa
392 myös yrityksiä ja järjestöjä.

393

394 Hankinta- ja kilpailuttamisosaamista on vahvistettava ja kriteerejä kehitettävä siten, että ne
395 huomioivat tuotteen tai palvelun ja sen koko tuotantoketjun ekologisuuden ja eettisyyden
396 sekä käyttäjien kokemukset. Kilpailutukset on paloiteltava pienempiin kokonaisuuksiin niin,
397 että pienillä ja keskisuurilla palveluntarjoajilla on yhtäläiset mahdollisuudet pärjätä eivätkä
398 kaikki sopimukset karkaa suurille yksiköille. Vastuu palveluiden laadun tarkkailusta kuuluu
399 kilpailuttajalle, ei niiden käyttäjälle.

400

401 Kunnat, hyvinvointialueet ja valtio ovat merkittäviä työnantajia. Niiden on oltava vastuullisia
402 palkkaamalla vakituisesti olemassa oleviin tehtäviin vakinaisia työntekijöitä ketjutetuilla
403 määräaikaisten työsuhteilla ja harjoittelujaksoilla kikkailun sijaan. Työn joustavuutta on
404 lisättävä esimerkiksi helpottamalla osa-aikatyön tekemistä.

405

406 Historiallisesti naisvaltaisten alojen palkkataso on lailla määrätty miesten palkkoja
407 alemmaksi. Tämä heijastuu edelleen nykypäivään, sillä palkkataso ei edelleenkään vastaa
408 työn vaatavuutta ja koulutustasoa. Julkisen sektorin alipalkkattujen naisvaltaisten
409 työpaikkojen palkkatasoa tuleekin nostaa ja suhteuttaa se vastaavan koulutustason muiden
410 työtehtävien palkkatasoon.

411

412 **Toimenpiteet:**

- 413 • Luodaan hyvinvointialueille kestävä rahoituspohja ja kannustin ennaltaehkäisevään
414 päätöksentekoon ottamalla käyttöön maakuntaverot.
- 415 • Vahvistetaan julkisen sektorin palvelutuotantoa ongelmien ennaltaehkäisyä
416 painottaen.
- 417 • Osallistetaan palvelutuotannossa myös yksityistä ja kolmatta sektoria. Esimerkiksi
418 hoitojonojen purkamisessa voidaan käyttää tilannekohtaisesti palveluseteleitä.
- 419 • Osallistetaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä palveluiden järjestämisessä toteuttamalla
420 kuntien ja hyvinvointialueiden kilpailutuksia pienemmissä osissa.
- 421 • Laitetaan stoppi julkisen sektorin palkattomille harjoitteluille ja määräaikaisten
422 ketjuttamiselle. Tarkastellaan uudelleen julkisen sektorin palkkatasoa suhteessa työn
423 vaatavuuteen ja koulutustasoon.

424

425 **3. TYÖMARKKINAT JA TYÖLLISYYS**

426 **3.1. TYÖNTEKIJÖIDEN ASEMA**

427 Reilu työelämä vaatii kaikkien työntekijöiden oikeudellisen ja taloudellisen aseman
428 turvaamista. Lainsäädännön lähtökohtana tulee olla, että jonkin yrityksen tai alustan
429 palveluksessa oleva henkilö, jonka työn suorittamista kyseinen yritys määrittelee tarkasti, on
430 lain silmissä aina työsuhteessa. Tässä olennaista on työsuorituksen alisteisuus yrityksen
431 määräntävallalle: työsuhdetta määrittelee työnantajan työjohto-oikeus, kun taas itsensä
432 työllistävällä pienyrittäjällä on vapaus päättää oman työnsä muodoista.

433

434 Käytännössä esimerkiksi alustatalouden ruokalähetit ja taksikuskit, jotka ottavat
435 työtehtävänsä vastaan alan yritykseltä, tulee tulkita työntekijöiksi. Näin ollen heille myös
436 kuuluu kaikki työsuhteeseen liittyvät oikeudet, kuten vakuutus työtapaturmien varalta sekä
437 vuosiloma.

438

439 Työntekijöiden oikeus neuvotella palkoista ja työehdoista kollektiivisesti on tärkeää
440 työelämän reiluuden varmistamiseksi ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi. Monille
441 alustatalouden työntekijöille tämä oikeus voidaan turvata yksinkertaisesti tulkitsemalla
442 heidän työnsä työsuhteen alaiseksi. Tämän lisäksi kilpailulainsäädäntöä tulee kuitenkin
443 muuttaa siten, että myös itsensä työllistäjät voivat järjestäytyä ja neuvotella työehdoistaan
444 kollektiivisesti niin, ettei tätä tulkita kartelliksi.

445

446 Työntekijöiden asemaa tulee vahvistaa myös työpaikkademokratian kautta. Työntekijöillä
447 tulee olla edustajansa kaikkien vähintään keskisuurten yritysten päätöksentekoelementissä.
448 Tämä edistää myös työntekijöiden ja työnantajien välistä luottamusta ja parantaa paikallisen
449 sopimisen edellytyksiä.

450

451 **Toimenpiteet:**

452 • Vahvistetaan lainsäädäntöä siten, että alustataloudessa yrityksen määrittäessä
453 palvelun hinnat ja kriteerit tämä työ katsotaan työsuhteen alaiseksi. Rajatapausten
454 osalta käännetään todistustaakka siten, että alustatalouden yrityksen on osoitettava
455 kyseessä olevan aito yritysten välinen kumppanuus työsuhteen sijaan.

456 • Taataan itsensä työllistäjien kollektiivinen neuvotteluoikeus EU:n
457 kilpailulainsäädäntöä muuttamalla.

458 • Säädetään laki työntekijöiden edustuksesta yritysten keskeisissä
459 päätöksentekoelementissä kaikissa vähintään 25 henkilöä työllistävissä yrityksissä.

460 **3.2. TYÖMARKKINOIDEN PELISÄÄNNÖT**

461 Työsuhteiden perussäännöt, kuten palkkaan, työaikaan, lomiin ja työsuojeluun liittyvät
462 minimiehdot tulee olla kirjattuna lakiin. Tämän tarkoituksena ei ole korvata laajoja

463 työehtosopimuksia, vaan turvata jokaiselle inhimilliset työolosuhteet kaikissa tilanteissa.
464 Käytännössä nämä minimiehdot suojaisivat siis henkilöitä, jotka ovat syystä tai toisesta
465 alakohtaisten työehtosopimusten ulkopuolella. Tällä tavoin luodaan myös eräänlainen
466 palomuuuri tulevaisuudessa työmarkkinoilla mahdollisesti tapahtuvien muutosten varalta.

467

468 Työelämän sääntelyllä tulee tukea myös eri ihmisryhmien välistä tasa-arvoa. Palkkatiedoista
469 tulisi olla avoimesti saatavilla ainakin ala- ja aluekohtaiset keskiarvot sekä keskihajonta, mikä
470 tekee selittämättömien palkkaerojen havaitsemisesta helpompaa. Tämän lisäksi anonyymia
471 rekrytointia tulee edistää niin yksityisellä kuin julkisellakin sektorilla.

472

473 Työelämän väärinkäytöksiä paljastamiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi yksi hyvä keino on
474 antaa ammattiyhdistysliikkeelle, tasa-arvovaltuutetulle ja yhdenvertaisuusvaltuutetulle
475 ryhmäkanneoikeus. Tämä tukisi viranomaisvalvontaa ja antaisi työntekijöille aidon
476 mahdollisuuden pitää omista oikeuksistaan kiinni.

477

478 Kun työntekijöiden asema, edustus ja oikeudet on turvattu tässä ohjelmassa kuvatulla tavalla,
479 voidaan edistää myös paikallista sopimista. Yksi merkittävä askel tähän suuntaan olisi
480 paikallisen sopimisen kielloista luopuminen järjestäytymättömien, usein hyvin pienten
481 yritysten osalta. Tässä mallissa alakohtaisten työehtosopimusten yleissitovuus säilyisi, mutta
482 kaikille yrityksille annettaisiin tasapuoliset mahdollisuudet paikalliseen sopimiseen.
483 Perälautana toimivat yleiset työehtosopimukset sekä lakiin kirjatut minimiehdot suojaisivat
484 työntekijöitä kuten ennenkin.

485

486 **Toimenpiteet:**

- 487 ● Kirjataan lakiin minimipalkka.
- 488 ● Säädetään laki palkkatietojen avoimuudesta.
- 489 ● Tehdään anonyymistä rekrytoinnista lähtökohta julkisella sektorilla ja edistetään
490 samaa yksityisellä sektorilla yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa.
- 491 ● Annetaan ammattiyhdistysliikkeelle, tasa-arvovaltuutetulle ja
492 yhdenvertaisuusvaltuutetulle laaja ryhmäkanneoikeus työsuhteisiin ja työntekijöiden
493 oikeuksiin liittyvissä asioissa.
- 494 ● Puretaan laista järjestäytymättömien työnantajien paikallisen sopimisen kieltoja.
495 Toteutetaan tämä niin, että alle kymmenen työntekijän yrityksissä paikallisia
496 neuvotteluja voi hoitaa kuka tahansa työntekijöiden valitsema henkilö, kun taas
497 suuremmissa yrityksissä neuvotteluja vetää ammattiliittoon kuuluva
498 luottamushenkilö. Työntekijöiden edustajille on tarjottava riittävä koulutus
499 työsuhdeasioista. Työnantajan on ilmoitettava työntekijöiden edustajan yhteystiedot
500 ja paikallisen sopimuksen sisältö ammattiliitolle. Säädetään työntekijöille
501 tulkintaetuoikeus paikallisten sopimusten osalta.

502 **3.3. INHIMILLINEN TYÖLLISYYSPOLITIikka**

503 Vihreän työllisyyspolitiikan keskiössä on ihmisten tukeminen työn löytämisessä. Vaikka
504 tarpeeksi korkean työllisyysasteen ylläpitäminen on hyvinvointivaltion rahoittamisen
505 kannalta tärkeää, yhteiskunnan tulee aina myös kunnioittaa jokaista ihmistä yksilönä. Tästä
506 syystä kaikkien työttömiin kohdistettavien toimien tavoitteena tulee olla työllistymisen
507 tukeminen, ei jonkinlaisen pelotteen tai rangaistuksen liittäminen työttömyysjaksoihin.

508
509 Työllisyyspolitiikkaa tulee uudistaa siirtämällä työttömyysetuuksien käsittely TE-toimistoilta
510 Kelalle. Näin ollen TE-toimistojen rooliksi jää yksilöllisen tuen ja työllistymistä edistävien
511 palveluiden tarjoaminen työnhakijoille. TE-toimistojen tulee kiinnittää erityistä huomiota
512 työttömien työkyvyn ja mielenterveyden tukemiseen. Laadukkaan henkilökohtaisen tuen
513 takaamiseksi TE-toimistojen resursseja pitää lisätä muiden Pohjoismaiden tasolle.

514
515 Työllisyyden edistämiseksi ja reilun muutoksen tukemiseksi on tärkeää, että ihmisille
516 turvataan mahdollisuus muunto- ja täydennyskoulutukseen työuran jokaisessa vaiheessa.
517 Tämän mahdollisuuden tarjoaminen on erityisen tärkeää sellaisilla aloilla ja alueilla, joilta
518 poistuu työpaikkoja fossiilitaloudesta irtautumisen myötä.

519 **Toimenpiteet:**

- 520 • Siirretään työttömyysetuuksien käsittely TE-toimistoilta Kelalle.
- 521 • Lisätään TE-toimistojen resursseja ja keskitetään ne henkilökohtaisen tuen
522 tarjoamiseen työnhakijoille.
- 523 • Tuetaan työntekijöiden uudelleen koulutautumista ja -työllistymistä erityisesti
524 ympäristön kannalta kestävämmillä aloilla, joilta työpaikat häviävät.
- 525 • Helpotetaan työttömyysturvalla opiskelua.

526 **3.4. MAAHANMUUTTO JA TYÖLLISYYS**

527 Hyvinvointivaltion kestävä ja oikeudenmukainen rahoitus on riippuvainen työvoiman
528 riittävydestä ja väestön ikärakenteesta. Maahanmuutolla voidaan tukea hyvinvointivaltion
529 rahoitusta pitkällä aikavälillä.

530
531 Oli maahantulon peruste sitten työ, perhe, opiskelu tai turvapaikka, on Suomen kiinnitettävä
532 erityisesti huomiota maahanmuuttajan kaksisuuntaiseen kotoutumiseen. Kaksisuuntaisen
533 kotoutumisen onnistuminen vaatii sekä panostuksia maahanmuuttajille suunnattuihin
534 palveluihin, kuten esimerkiksi kielenopetukseen, että myöskin yhteiskunnalta avointa ja
535 vastaanottavaista suhtautumista.

536
537 Kotoutumisen kannalta on kriittisen tärkeää, että Suomeen muuttanut pääsee yhteiskunnan
538 täysiosaiseksi jäseneksi. Tässä työ- ja opiskelupaikalla on suuri merkitys. Työnteon ja
539 opiskelun aloittamista on sujuvoitettava ja edellytyksistä huolehdittava, jotta
540 kotoutumisprosessi ei hidastuisi byrokratian esteisiin.

541 **Toimenpiteet:**

- 542 ● Poistetaan ulkomaisen työvoiman tarveharkinta.
- 543 ● Sujuvoitetaan työlupien myöntämistä kirjaamalla lakiin hakemuksen käsittelyn
544 enimmäisajaksi kaksi kuukautta, jonka jälkeen työlupa on automaattisesti voimassa.
- 545 ● Edistetään ulkomaalaisten opiskelijoiden jäämistä Suomeen muuttamalla opiskelijan
546 valmistumisen yhteydessä saama oleskelulupa pysyväksi ja lisäämällä resursseja
547 kielenopetukseen kaikilla koulutusasteilla.
- 548 ● Helpotetaan turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten työllistymistä osaamisen ja
549 ammattitaidon tarkemmalla tunnistamisella, nopeuttamalla turvapaikanhakijan
550 työnteko-oikeuden alkamista kahteen kuukauteen ja lisäämällä kielenopetuksen ja
551 kotouttamisen resursseja.
- 552 ● Helpotetaan perheen yhdistämistä poistamalla perheen yhdistämisen tulorajat.
- 553 ● Torjutaan ihmiskauppaa lisäämällä valvonnan resursseja ja vähentämällä työntekijän
554 riippuvuutta työnantajasta takaamalla tiedon ja oikeusavun saatavuus työntekijän
555 äidinkielellä sekä lisäämällä työluvan joustavuutta uuden työpaikan etsimiseen.
- 556 ● Mahdollistetaan muukalaispassin saaminen työlupaa varten niille, jotka eivät voi
557 saada muuta hyväksytyä passia kotimaastaan johtuen.

558 ***3.5. MAHDOLLISTETAAN YRITTÄMINEN ENTISTÄ USEAMMALLE***

559 Yrittäminen voi parhaimmillaan olla tapa toteuttaa itseään ja luoda kestävämpää
560 yhteiskuntaa. Vihreän talouspolitiikan tavoitteena on mahdollistaa kestävä yrittäminen
561 entistä useammalle. Tätä voidaan edistää helpottamalla erityisesti pienyrittäjien asemaa.

562
563 Yrittäjien sosiaaliturvaa tulee parantaa tuomalla heidät perustulon ja ansiosidonnaisen
564 turvan piiriin. Tätä varten tulee luoda malli, jossa yrittäjiltä kerätään automaattisesti riittävä
565 vakuutusmaksu ilman alivakuuttamisen mahdollisuutta. Samalla pidetään huolta yrittäjien
566 riittävästä eläkekertymästä.

567
568 Yritystoiminta tulee voida yhdistää joustavasti palkkatyön, opiskelun tai työttömyystuen
569 kanssa siten, ettei yrittäjäksi ryhtyminen vie automaattisesti oikeutta välttämättömiin
570 etuuksiin. Yrittäjänä tulee myös saada epäonnistua, eikä laillisesti toimineen yrityksen
571 konkurssi saa viedä yrittäjää loppuelämäkseen velkavankeuteen.

572
573 Yhteiskunnan tehtävä on luoda yritysten välille reilu kilpailuympäristö. Uusien yritysten
574 tuloa markkinoille ei tule hankaloittaa ilman painavia syitä ja valtion täytyy pyrkiä estämään
575 yksityisten monopolien syntyä. Vanhoja rakenteita ylläpitävistä yritystuista pitää luopua
576 ja yritystuet suunnata reilun muutoksen edistämiseen sekä tutkimus-, kehitys- ja
577 innovaatiotoimintaan.

578 **Toimenpiteet:**

- 579 • Parannetaan pienyritysten toimintaedellytyksiä nostamalla arvonlisäveron
580 maksamisen alaraja 30 000 euroon ja tukemalla ensimmäisen työntekijän
581 palkkaamista.
- 582 • Ulotetaan perustulo ja ansiosidonnainen turva yrittäjille.
- 583 • Mahdollistetaan yrittäminen joustavasti perustulon tai muun etuuden kanssa samaan
584 aikaan.
- 585 • Mahdollistetaan pienyrittäjille henkilökohtainen velkajärjestely tai konkurssi
586 tiettyjen ehtojen täytyessä.
- 587 • Edistetään reilua kilpailua lisäämällä kilpailu- ja kuluttajaviraston resursseja ja
588 esimerkiksi luopumalla apteekkien määräsääntelystä.
- 589

590 **4. EUROOPPALAINEN JA KANSAINVÄLINEN TALOUS**

591 **4.1. EUROOPAN UNIONIN TALOUSPOLITIikka**

592 **Kohti liittovaltiota**

593

594 Vihreät nuoret kannattaa Euroopan unionin kehittämistä liittovaltioksi. Tämä tarkoittaisi
595 muun muassa sitä, että EU:lle annetaan oikeus harjoittaa itsenäistä finanssipolitiikkaa,
596 kerätä veroja ja ottaa omaa velkaa. Varsinkin monet ympäristöhaittoihin ja omistamiseen
597 kohdistuvat verot olisi tehokkaampaa kerätä EU:n tasolla, jolloin näitä veroja olisi vaikeampi
598 välttää siirtämällä tuotantoa tai varallisuutta EU-maasta toiseen. Erityisesti yhteinen valuutta
599 edellyttää tuekseen liittovaltiota ja yhteistä finanssipolitiikkaa. Liittovaltiokehitystä
600 pitäisikin viedä eteenpäin ennen kaikkea euromaiden kesken.

601 **Toimenpiteet:**

- 602 • Annetaan Euroopan unionille oikeus kerätä veroja ja otetaan käyttöön
603 eurooppalainen hiilivero taakanjakosektorille, varallisuusvero ja
604 rahoitusmarkkinaverot.
- 605 • Vahvistetaan EU:n budjettia ja itsenäistä budjettivaltaa.
- 606 • Annetaan EU:lle oikeus ottaa omaa velkaa.
- 607 • Tasoitetaan EU-maiden välisiä eroja reilua muutosta edistäviin investointeihin
608 kohdistettavilla tuilla.
- 609 • Otetaan käyttöön eurooppalainen perustulo ja minimipalkka.

610 **Kestävä, oikeudenmukainen ja solidaarinen Euroopan unioni**

611

612 EU:n talouspolitiikan on oltava ilmaston ja luonnon kannalta kestävä, eriarvoisuutta
613 vähentävää ja solidaarista sekä jäsenmaiden kesken että kansainvälisesti. EU:n rahankäytölle

614 ja jäsenmailleen myöntämille avustuksille tulee asettaa tiukat ympäristökriteerit, eikä
615 ympäristölle haitallista toimintaa pidä tukea. EU:n tulee tukea jäseniään talouskriiseissä ja
616 mahdollistaa näille elvyttävämpi finanssipolitiikka. Samalla EU:n tulee itsekin harjoittaa
617 vastasyklistä talouspolitiikkaa, eli elvyttää taantumissa ja kiristää nousukausilla. EU:n on
618 noudatettava talouspolitiikassaan myös kansainvälistä solidaarisuutta, eikä sen tule
619 esimerkiksi maatalouspolitiikallaan estää globaalien etelän maita kilpailemasta
620 eurooppalaisten tuotteiden kanssa.
621

622 **Toimenpiteet:**

- 623 ● Puretaan tuonnin esteitä EU:n ja globaalien etelän maiden välillä.
- 624 ● Uudistetaan vakaus- ja kasvusopimusta elvyttävämmän talouspolitiikan sallimiseksi.
- 625 ● Uudistetaan EU:n maatalouspolitiikkaa ympäristön kannalta kestävämmäksi ja
626 sosiaalisesti oikeudenmukaisemmaksi.
- 627 ● Asetetaan EU:ssa alarajat yhteisöveroille ja puututaan EU:n sisäisten veroparatiisien
628 toimintaan.
- 629 ● EKP:n rahapolitiikan on tuettava Pariisin sopimuksen ilmastotavoitteita eikä EKP:n
630 rahoitusmarkkinaoperaatioilla tule tukea fossiiliyhtiöitä.
631

632 **4.2. REILUMPI KAUPPA**

633 Vihreät nuoret katsoo, että kansainvälinen vapaakauppa on hyvä asia, kunhan se palvelee
634 ihmisten ja ympäristön hyvinvointia. Vapaakauppa mahdollistaa talouksien erikoistumisen,
635 mikä tuo mukanaan skaalahyötyjä. Tämä hyödyttää kaikkia kaupan osapuolia, kunhan
636 kaupan säännöt ovat reilut ja oikeudenmukaiset. Vapaakauppasopimuksissa täytyy aina taata
637 ihmisoikeuksien toteutumien, riittävän hyvät työehdot ja tiukka ympäristösääntely. Kaupan
638 sääntöjä rikkoville täytyy myös olla riittävän kovat sanktiot, jotta ne oikeasti estävät
639 järjestelmän hyväksikäytön. Riitoja tulisi selvittää puolueettomasti ja oikeudenmukaisesti.
640 Välimiesmenettelyt eivät ole tähän reilu työkalu. Myös valtioilla tulee olla mahdollisuus muuttaa
641 politiikkaansa ilman kohtuuttomien oikeustoimien pelkoa. Kansainvälistä kauppaoikeutta ei saa
642 käyttää kiristysvälineenä rahastaakseen siirtymällä kestävämpään ja oikeudenmukaisempaan
643 yhteiskuntaan.

644 Oikeudenmukaisen kaupankäynnin kehittämiseksi kansainvälisiä talousinstituutioita
645 tulisikin kehittää siten, että ne mahdollistavat reilut ja tasapuoliset kehykset kaupalle.
646 Kansainvälisellä valuuttarahastolla ja Maailmanpankillä on keskeinen rooli kansainvälisen
647 kaupan sääntelyssä, mutta eri maat eivät ole tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti
648 edustettuina niiden päätöksenteossa. Eri maiden asemaa järjestöissä on tasa-arvoistettava ja
649 niiden johtavana ohjenuorana tulee olla ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden ja
650 oikeudenmukaisuuden edistäminen.

651 Oikeudenmukainen maailmankauppa vaatii erityisesti puuttumista globaalien etelän
652 eriarvoiseen asemaan. Globaalien etelän velkataakkaa on kevennettävä ja riippuvuutta

653 kansainvälisten instituutioiden taloudellisesta vallasta löyhennettävä. Kolonisaation rooli
654 tämän velkataakan syntymiseen tulee tunnistaa toimia suorittaessa. Maita ei saa pakottaa
655 vapaakauppaan taloudellisella tuella kiristämällä, vaan niiden on annettava rauhassa
656 kehittää talouksiaan ilman ulkopuolisten sanelua. Tämä tarkoittaa sitä, että jonkinasteinen
657 protektionismi täytyy sallia uusien alojen kehittämiseksi, jotta ne voisivat kilpailla
658 rikkaampien talouksien vakiintuneempien vastineiden kanssa.

659 Kehitysyhteistyö on yksi tärkeä työkalu maailmanlaajuisen taloudellisen eriarvoisuuden
660 kitkemisessä. Se edesauttaa valtioiden vakautta ja kansalaisvaikuttamisen mahdollisuuksia,
661 mikä tekee myös kauppapolitiikasta reilumpaa. Samalla on kuitenkin varmistettava, että
662 kehitysyhteistyöhön käytetyt varat menevät oikeasti kohdemaiden tehokkaaseen tukemiseen
663 kehityksen itsensä ehdoilla.

664 **Toimenpiteet:**

- 665 ● Ratkotaan kansainvälisen kaupan ristiriitatilanteet oikeusistuimissa tai Maailman
666 kauppajärjestön ehdoilla.
- 667 ● Nostetaan pienemmät taloudet suurempien kanssa tasa-arvoiseen asemaan
668 kansainvälisten talousinstituutioiden päätöksenteossa.
- 669 ● Uudistetaan ECT-sopimus niin, että se tukee siirtymää päästöttömään energiaan eikä
670 jarruta sitä.
- 671 ● Annetaan anteeksi osa globaalien etelän maiden veloista ja vähennetään niiden
672 riippuvuutta kansainvälisten talousinstituutioiden vallasta.
- 673 ● Rikkaiden maiden tulee käyttää vähintään prosentti bruttokansantulostaan
674 kehitysyhteistyöhön. Kehitysyhteistyötä ei saa käyttää maan oman kauppapolitiikan
675 edistämiseen.
- 676

677 **4.3. YRITYSVASTUU**

678
679 Yrityksillä tulee olla vastuu tuotteidensa eettisyydestä koko tuotantoketjun osalta.
680 Yrityskonsernien vastuun tulee ulottua myös niiden tytäryhtiöiden toimintaan.
681 Yritysvastuuta ei saa jättää yritysten vapaaehtoisuuden varaan, vaan siitä täytyy määrätä
682 laissa. Euroopan unionin tulee vaatia yrityksiltä ihmisoikeuksien kunnioittamista,
683 ympäristön ja eläinten huomioimista sekä hyvän hallintotavan vaalimista kaikissa maissa,
684 joissa ne toimivat.

685 **Toimenpiteet:**

- 686 ● Vaaditaan yrityksiä varmistamaan toimintansa vastuullisuus ja raportoimaan siitä
687 sekä toimintaan liittyvistä ihmis- ja eläinoikeus- sekä korruptio- ja ympäristöriskeistä
688 niin, että vastuullisuus voidaan todentaa.

- 689
- 690
- 691
- 692
- 693
- 694
- 695
- 696
- Saatetaan ihmis- ja eläinoikeuksia loukkaavat, korruptioon syyllistyvät ja ympäristöä tuhoavat yritykset oikeudelliseen sekä vahingonkorvausvastuuseen teoistaan, olivat ne sitten tahallisia tai tuottamuksellisia.
 - Kielletään tuotteiden tuonti silloin, kun niiden tuotantoon liittyy räikeitä ihmisoikeusrikkomuksia kuten lapsityötä tai ihmiskauppaa.
 - Suomen ja EU:n tulee edistää yritysvastuuta vaativia lakeja ja sopimuksia myös kansainvälisellä tasolla.
 - Tuetaan pieniä yrityksiä tuotantoketjun eettisyyden selvittämisessä ja raportoinnissa.